

ГОДИШНИНИ И ЮБИЛЕИ / ANNIVERSARIES AND JUBILEES

ДОЦ. Д-Р ВАНЯ МИЧЕВА НА 70 ГОДИНИ

ASSOC. PROF. DR. VANYA MICHEVA AT 70

Започвам своите думи по повод 70-годишнината на доц. д-р Ваня Мичева с възнание, породено от факта, че моето прохождение в областта на науката беше благословено от нейната подкрепа. От нея получавах ценни съвети и насоки, които са толкова необходими на всеки един млад учен. Фактът, че деляхме една стая няколко години, ни сприятели и аз чувствах, че отвъд доказалия се учен в областта на историята на българския език, тя е човек с майчинско обичащо сърце, което умее да се радва на всеки един успех на своите колеги и да съчувства на всяка една тяхна болка. Една от последните ни срещи като колеги беше в Архива на Българския диалектен речник в Института за български език. Работехме с доц. Мичева по изработването на Дигитален диалектен интерактивен речник за деца. За всяка една дума, която търсеше в Архива, тя казваше, че е хубава. У мен се затвърди тогава убеждението, че не можеш да бъдеш изследовател на езика, ако не обичаш думите като живи същества, и професионалният път на доц. Ваня Мичева е доказателство за тази любов.

Ваня Мичева е родена на 23 февруари 1956 г. в София. Завършва 39 СОУ в родния си град, а през 1973 г. се дипломира като магистър в специалността „Българска филология“ към Софийския университет „Св. Климент Охридски“. През 2011 г. в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ към Българската академия на науките защитава своята дисертация на

© МАГДАЛЕНА АБАДЖИЕВА, 2026 / © MAGDALENA ABADZHIIEVA, 2026

Тази статия в списание „Български език“ е с отворен достъп и се публикува под международния публичен лиценз Creative Commons Attribution 4.0 International (Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International – CC-BY-NC-ND 4.0). /

This open access article of journal “Balgarski ezik” (“Bulgarian Language”) is published under the terms of Creative Commons Attribution 4.0 International Public License (Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International – CC-BY-NC-ND 4.0).

тема „Паратактични отношения в историята на българския книжовен език“, София, Диомира, 2013, 310 с., ISBN 978-954-2977-07-0. До пенсионирането си работи в Секцията за история на българския език към Института за български език.

Историческият синтаксис и парасинтаксисът са основни научни направления в изследователската работа на доц. Ваня Мичева и стоят в началото на нейната научна кариера. Тук могат да се открият изследванията „Причинните съюзи и съюзни думи в Бдинския сборник“¹, „Особености на паратаксиса в Житието на св. Георги Нови Софийски“², „Резултативните съюзи в историята на българския книжовен език“³ и др.

Друго основно научно направление, в което доц. Ваня Мичева се утвърждава, е лингвокултурологията. През 2015 г. тя става доцент, а хабилитационният ѝ труд („Картината на света в езика на новобългарските дамаскини“, София, Диомира, 2013, 310 с., ISBN 978-954-2977-07-0) е резултат именно от задълбочените ѝ научни интереси в тази област и е първото цялостно изследване на новобългарските дамаскини посредством лингвокултурологичния метод. Монографията изследва проблема как чрез езика на тези текстове може да се проследи преходът в мисленето на българите – от средновековна религиозна картина към по-битова, народна и предвъзрожденска визия за света. Картината на света в новобългарските дамаскини е очертана в изследването както с помощта на анализа на концепти с различен характер (ценностни, времеви, социални), така и с бинарни двойки с различно място в сложната йерархична система на концептите, на върха на която стои противопоставянето на сакрално и профанно. Монографията печели наградата за най-значимо научно постижение на Института за български език за 2015 г.

Научните търсения на доц. д-р Ваня Мичева в областта на лингвокултурологията оформят богат корпус от научни студии и статии, сред които „Концептът *грях* в езика на новобългарските дамаскини“⁴, „Концептите *стар* и *млад* в историята на българския книжовен език“⁵, „Концептите *светлина* и *тъмнина* в езика на новобългарските дамаскини“⁶ и др. Следвайки антропоцентричното направление на съвременната лингвистика, което проучва връзката между езика и културата с оглед на присъствието на човека в света, доц. Ваня Мичева задълбочава своите научни търсения в тази област, изследвайки историческия синтаксис на книжовния български език с методите на лингвокултурологията⁷.

Доц. Ваня Мичева е автор също и на монографията „Свет и тъма, свое и чужое в християнско-парадигма“, Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic publishing, 2016, ISBN 978-3-659-85684-6. Съавтор е на два фундаментални речника, издания на Секцията за история на българския език: Старобългарски речник. Т. 1., 1999; т. 2., 2009, София, Издателство „Валентин Траянов“,

ISBN 954-9928-03-9; 978-954-9928-38-9, и Речник на книжовния български език на народна основа от XVII в. (върху текст на Тихонравовия дамаскин). София, Издателство „Валентин Траянов“, 2012, ISBN: 978-954-9928-62-4. Старобългарският речник печели националната награда „Христо Г. Данов“ за 2000 г. в раздел „Хуманитаристика“.

Доц. Ваня Мичева е и редактор на много книги към няколко утвърдени издателства, на фундаментални научни трудове на Института за български език и на научни сборници, издания на Института за български език. Тя също е автор на учебни пособия и помагала, съставител на учебни христоматии по антична и старобългарска литература за учениците в гимназиален курс и рецензент към Министерството на образованието и науката на Република България на учебници по български език и литература. Уменията ѝ да представя популярно и убедително различни научни теми пред широката общественост проличават в нейните многобройни участия в българските медии.

С богатата си научна дейност и откривателския си дух доц. Ваня Мичева допринася изключително много за развитието на Секцията за история на българския език към Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“. За нас, нейните вече бивши колеги и настоящи следовници, остава стремежът да съхраним нейната отдаденост и любов към българския език в работата си. Остава ни също така и пожеланието към доц. Ваня Мичева да бъде здрава и да се радва на още много щастливи години.

БЕЛЕЖКИ / NOTES

¹ Мичева, Ваня. Причинните съюзи и съюзни думи в Бдинския сборник. – *Научни трудове на ПУ „Паисий Хилендарски“*, 51, № 1, сб. А, 2013, 160–166.

² Мичева, Ваня. Особености на паратаксиса в Житието на св. Георги Нови Софийски. – *Български език*, Приложение в чест на чл.-кор. проф. Кирил Мирчев. 2013, с. 188–196.

³ Мичева, Ваня. Резултативните съюзи в историята на българския книжовен език. – В: *Магията на думите. Езиковедски изследвания в чест на проф. д.ф.н. Лилия Крумова-Цветкова*. София, Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, 2012, с. 486–492.

⁴ Мичева, Ваня. Концептът *грях* в езика на новобългарските дамаскини. – *Известия на Института за български език*, 27, 2014, с. 113–130.

⁵ Мичева, Ваня. Концептите *стар* и *млад* в историята на българския книжовен език. – *Български език*, 2015, № 4, с. 78–87.

⁶ Мичева, Ваня. Концептите *светлина* и *тъмнина* в езика на новобългарските дамаскини. – В: *За словото – нови търсения и подходи. Юбилеен сборник в чест на*

чл.-кор. проф. д.ф.н. Емилия Пернишка. София, Издателство на БАН „Марин Дринов“, 2016, с. 409–417.

⁷ Мичева, Ваня. Лингвокултурни аспекти в проучването на историческия синтаксис. – В: *Сборник доклади и материали от заключителната конференция на проект „Информатика. Граматика. Лексикография“*. София, ГРАФИС – Ал. Жеков, 2015, с. 180–197.

Магдалена Абаджиева / Magdalena Abadzhieva

✉ Гл. ас. д-р Магдалена Абаджиева

Секция за история на българския език

Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“

при Българската академия на науките

бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България

m.abadzhieva@ibl.bas.bg

✉ Assist. Prof. Dr. Magdalena Abadzhieva

Department of History of Bulgarian Language

Institute for Bulgarian Language, Bulgarian Academy of Sciences

52 Shipchenski prohod, Bl. 17, 1113 Sofia Bulgaria

m.abadzhieva@ibl.bas.bg